

บทที่ 7

การกำหนดเลขเรียกหนังสือ

เลขเรียกหนังสือ

หนังสือในห้องสมุดมีการจัดเก็บตามระบบการจัดหมู่ที่ห้องสมุดเลือกใช้ โดยจัดเรียงไว้บนชั้นตามลำดับของเลขหมู่ แต่การกำหนดเลขหมู่อย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเรียงลำดับของหนังสือในห้องสมุด กรณีที่ห้องสมุดมีหนังสือเป็นจำนวนมาก หนังสือที่มีเนื้อหาเหมือนกันจะได้เลขหมู่เดียวกันทำให้ยากต่อการเรียงลำดับหนังสือบนชั้น ดังนั้นเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้ จึงมีการกำหนดสัญลักษณ์ขึ้นมาเพื่อใช้เรียกแทนหนังสือแต่ละเล่มที่ไม่ซ้ำกัน เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บ เรียกว่า เลขเรียกหนังสือ

1. ความหมาย

จารูวรรณ สินธุโสภณ (2521: 24) ได้ให้ความหมาย ไว้ว่า เลขหนังสือ (book number) หมายถึง สัญลักษณ์ ประกอบด้วยตัวอักษรซึ่งได้มาจากชื่อผู้แต่งกับตัวเลขจำนวนหนึ่ง และบางที่รวมทั้งตัวอักษรซึ่งได้มาจากชื่อหนังสืออีกด้วย รวมเรียกว่า เลขหนังสือ ใช้กับเลขหมู่หนังสือ (classification number) รวมเรียกว่า เลขเรียกหนังสือ (call number)

อัมพร ทิชะระ (2535: 45) ได้ให้ความหมาย ไว้ว่า เลขเรียกหนังสือ คือ รหัสหรือสัญลักษณ์ที่บรรณารักษ์กำหนดขึ้นสำหรับระบุถึงหนังสือแต่ละชื่อเรื่อง หรือวัสดุห้องสมุดแต่ละชิ้น เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดใช้เป็นจุดเข้าถึงวัสดุของห้องสมุด และใช้สื่อสารกับบรรณารักษ์ในงานบริการจ่ายรับหนังสือ บริการตอบคำถาม ฯลฯ และให้บรรณารักษ์ใช้ประโยชน์ในการจัดหา การให้บริการ การจัดเก็บ การสำรวจวัสดุห้องสมุด (inventory)

ในเอกสารการสอนชุดวิชาการวิเคราะห์สารนิเทศ (2541: 235) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เลขเรียกหนังสือ คือ รหัสหรือสัญลักษณ์ที่ผู้ทำบัตรรายการกำหนดขึ้น สำหรับระบุถึงวัสดุสารนิเทศแต่ละชื่อเรื่องหรือแต่ละรายการ เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดใช้เป็นข้อมูลเข้าถึงวัสดุของห้องสมุด และใช้สื่อสารกับบรรณารักษ์ในงานบริการจ่ายรับหนังสือ บริการตอบคำถาม ฯลฯ

พริทาร์ช (Prytherch 2000: 113) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เลขเรียกหนังสือ หมายถึง ตัวเลขที่แจ้งให้ผู้ใช้ทราบถึงหนังสือแต่ละเล่ม ปกติประกอบด้วย เลขหมู่ และตามด้วยเลขหนังสือ หรือเครื่องหมายแสดงถึงผู้แต่ง (author mark) ใช้สำหรับแสดงถึงหนังสือแต่ละเล่มที่จัดเก็บอยู่บนชั้นซึ่งจะแสดงไว้ที่สันหนังสือ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เลขเรียกหนังสือ คือ สัญลักษณ์ที่กำหนดขึ้นสำหรับใช้เรียกแทนหนังสือแต่ละเล่มโดยเฉพาะ หนังสือแต่ละเล่ม จะมีเลขเรียกหนังสือไม่ซ้ำกัน ซึ่งจะช่วยให้หนังสือแต่ละเล่ม มีสัญลักษณ์ประจำ ใช้แทนการพิจารณาจากชื่อผู้แต่ง ชื่อเรื่อง และรายละเอียดอื่นๆ ประกอบ และช่วยให้สะดวกในการจัดเก็บและค้นคืน

2. ส่วนประกอบของเลขเรียกหนังสือ

เลขเรียกหนังสือ ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 2 ส่วน คือ เลขหมู่ และเลขผู้แต่ง (Wynar 1992: 373 ; Chan 1994: 317 ; Intner 1996: 141-142)

2.1 เลขหมู่ (classification number) คือ สัญลักษณ์ที่กำหนดขึ้นแทนเนื้อหาของหนังสือ ซึ่งได้มาจากระบบการจัดหมวดหมู่ เช่น 895.911 แทนหนังสือเรื่องพระอภัยมณี ในการจัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมของคิวอี้

2.2 เลขผู้แต่ง (author number) หรือเลขหนังสือ (book number) คือ สัญลักษณ์ที่กำหนดขึ้น แทนชื่อเต็มของผู้แต่งหรือรายการหลักในการลงรายการของหนังสือ ส่วนใหญ่จะใช้สัญลักษณ์เป็นตัวอักษรผสมตัวเลข โดยใช้อักษรตัวแรกของชื่อผู้แต่ง หรือชื่อสกุลของผู้แต่ง ผสมกับตัวเลขที่กำหนดให้สำหรับผู้แต่งแต่ละคนตามคู่มือสำหรับกำหนดเลขประจำผู้แต่งที่ทางห้องสมุดเลือกใช้ ซึ่งจะใส่ไว้ในบรรทัดถัดจากเลขหมู่ลงมา เลขผู้แต่งหรือเลขหนังสือนี้ เป็นส่วนที่ช่วยให้หนังสือแต่ละเล่มมีเลขเรียกหนังสือที่ไม่ซ้ำกัน กรณีที่หนังสือมีเนื้อหาเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน

ตัวอย่าง หนังสือ 2 เรื่อง

เคมีอินทรีย์ แต่งโดย ประวิตร ชูศิลป์

อินทรีย์เคมี แต่งโดย อารยา รัตนวิไล

ในระบบการจัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมของดิวอี้ หนังสือทั้ง 2 เล่ม จะได้เลขหมู่เหมือนกัน คือ 574 เพื่อให้เกิดความแตกต่างจำเป็นต้องใส่เลขผู้แต่งหรือเลขหนังสือ คือ

เรื่อง เคมีอินทรีย์ จะได้เลขเรียกหนังสือ คือ 547	← เลขหมู่
	ป376 ← เลขผู้แต่ง
เรื่อง อินทรีย์เคมี จะได้เลขเรียกหนังสือ คือ 547	← เลขหมู่
	อ653 ← เลขผู้แต่ง

หรือ

หนังสือ 2 เล่ม มีชื่อเรื่องเดียวกัน คือ

สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า แต่งโดย พวา พันธุ์เมฆา

สารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า แต่งโดย ธาดาศักดิ์ วชิรปริชาพงษ์

จะเห็นว่าหนังสือทั้ง 2 เล่ม มีชื่อเรื่องเดียวกัน เนื้อหากล้ายคลึงกัน แต่ผู้แต่งไม่ใช่คนเดียวกัน ดังนั้นหนังสือทั้ง 2 เล่ม จะได้เลขหมู่ในระบบทศนิยมของดิวอี้เหมือนกัน คือ 020 จำเป็นต้องทำให้แตกต่างกัน โดยใส่เลขผู้แต่งหรือเลขหนังสือ

020 และ 020

เลขผู้แต่ง พวา → พ476 ธ512 ← เลขผู้แต่ง ธาดาศักดิ์

3 . สัญลักษณ์อื่นๆ ที่เลขเรียกหนังสือ

ในการปฏิบัติงาน การที่จะทำให้เลขเรียกหนังสือเป็นสัญลักษณ์แทนหนังสือแต่ละเล่มที่ไม่ซ้ำกัน บางครั้งการให้เฉพาะเลขหมู่และเลขผู้แต่งยังไม่เพียงพอ ต้องมีส่วนประกอบอื่นๆ เพิ่มอีก (Chan 1994 : 317 ; Intner 1996 : 142-143) คือ สัญลักษณ์อื่น ๆ ที่ใส่เพิ่มจากเลขผู้แต่งหรือเลขหนังสือ ได้แก่

3.1 อักษรตัวแรกของชื่อเรื่อง กรณีที่ผู้แต่งคนเดียวกันแต่งหนังสือที่มีเนื้อหาคล้ายคลึงกัน แต่ใช้ชื่อเรื่องต่างกัน เช่น

เสรี วงษ์มณฑา แต่งหนังสือเรื่อง กว่าจะเห็นเป็นโฆษณา

และ โฆษณา : เมื่อมองส่องแว่นขยาย

หนังสือทั้งสองเล่ม เป็นหนังสือสาขาเดียวกัน คือ การโฆษณา จะได้เลขหมู่ และเลขผู้แต่งเหมือนกัน คือ 659.1 ส931 ส่วนที่จะทำให้หนังสือทั้งสองเล่มมีเลขเรียกหนังสือต่างกัน คือ ใส่อักษรตัวแรกของชื่อเรื่องลงไปหลังเลขผู้แต่ง

659.1 659.1

กว่าจะเห็นเป็นโฆษณา → ส931ก ส931ข ← โฆษณา : เมื่อมองส่องแว่นขยาย

3.2 สัญลักษณ์กำหนดแทนประเภทของหนังสือ ซึ่งจะใส่ไว้เหนือเลขหมู่ เช่น

อ. หรือ REF หรือ R. ใช้แทนหนังสือประเภทหนังสืออ้างอิง เช่น

อ.	REF
495.91342	423.591
ส126	S538

วจ ใช้แทนหนังสือประเภทงานวิจัย เช่น

วจ	วจ
371.2	510.7
ส147	น153

วพ หรือ T ใช้แทนหนังสือประเภทวิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ เช่น

วพ	T
959.3	959.3
ต351	ต351

3.3 สัญลักษณ์ระบุแทนปีที่พิมพ์ของหนังสือ ในกรณีที่หนังสือชื่อเรื่องเดียวกัน และผู้แต่งคนเดียวกัน จัดพิมพ์ออกจำหน่ายมากกว่า 1 ครั้ง เพื่อระบุความแตกต่าง และช่วยให้ทราบว่าหนังสือเล่มใดมีความทันสมัยมากกว่ากัน โดยดูจากปีที่พิมพ์ที่เลขเรียกหนังสือ ซึ่งจะใส่ไว้ในบรรทัดถัดจากเลขผู้แต่งหรือเลขหนังสือ เช่น

หนังสือเรื่อง เปิดโลกอินเทอร์เน็ต แต่งโดย สมนึก คีรีโต มีการจัดพิมพ์ออกมา 2 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 ปีพุทธศักราช 2538 ครั้งที่ 2 ปีพุทธศักราช 2539 ดังนั้นจะได้เลขเรียกหนังสือ ดังนี้

004.6

004.6

ส245

ส245

2539

(พิมพ์ครั้งที่ 1)

(พิมพ์ครั้งที่ 2)

หรือ หนังสือเรื่อง Introduction to Cataloging and Classification.

แต่งโดย Taylor, Arlene G.

025.3

025.3

T238

T238

1985

1992

(พิมพ์ครั้งที่ 7)

(พิมพ์ครั้งที่ 8)

3.4 สัญลักษณ์บอกจำนวนฉบับซ้ำ จะใช้ในกรณีที่ห้องสมุดจัดซื้อหนังสือชื่อเรื่องเดียวกัน ผู้แต่งคนเดียวกัน และปีพิมพ์เดียวกัน เข้ามาไว้ให้บริการมากกว่า 1 ฉบับ เพื่อให้เลขเรียกหนังสือซ้ำกัน จึงกำหนดลำดับที่ที่เข้ามาให้กับหนังสือนั้นโดยใช้อักษร จ. (ฉบับ) หรือ C. (copy) และตัวเลขบอกลำดับจำนวนฉบับซ้ำของหนังสือไว้ได้เลขผู้แต่ง เช่น ห้องสมุดซื้อหนังสือเรื่องสารนิเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้า แต่งโดย พวพันธุ์เมฆา ซึ่งจัดพิมพ์ครั้งที่ 1 ในปี 2538 จำนวน 5 ฉบับ แต่ละฉบับจะได้เลขเรียกหนังสือดังนี้

020

020

020

020

020

พ476ส

พ476ส

พ476ส

พ476ส

พ476ส

จ.1

จ.2

จ.3

จ.4

จ.5

หรือ หนังสือเรื่อง Introduction to Cataloging and Classification.

แต่งโดย Taylor, Arlene G. ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 8 ซื้อมา 3 ฉบับ

025.3

025.3

025.3

T238

T238

T238

1992

1992

1992

C.1

C.2

C.3

3.5 สัญลักษณ์บอกลำดับเล่มที่ของหนังสือในชุด จะใช้ในกรณีที่ห้องสมุดจัดซื้อหนังสือเป็นชุด หรือหนังสือหลายเล่มจบ ซึ่งเป็นหนังสือชื่อเรื่องเดียวกัน ผู้แต่งคนเดียวกันหรือมีผู้รับผิดชอบร่วมกัน เพื่อไม่ให้หนังสือแต่ละเล่มมีเลขเรียกหนังสือซ้ำกันจึงได้ลำดับที่เล่มของหนังสือในชุดไว้ที่เลขเรียกหนังสือ โดยใช้อักษร ล. (เล่มที่) หรือ V. (volume) และตัวเลขบอกลำดับที่เล่มของหนังสือไว้ได้เลขผู้แต่ง เช่น

หนังสือ สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน ใน 1 ชุดมีทั้งหมด 13 เล่ม จะได้เลขเรียกหนังสือ ดังนี้

อ.	อ.	อ.	อ.	อ.	อ.	อ.
030	030	030	030	030	030	030
ส724	ส724	ส724	ส724	ส724	ส724	ส724
ล.1	ล.2	ล.3	ล.4	ล.5	ล.6	ล.13

หรือ

หนังสือ Macmillan Encyclopedia of Physics มีทั้งหมด 4 เล่ม จะได้เลขเรียกหนังสือ ดังนี้

REF	REF	REF	REF
530.03	530.03	530.03	530.03
M167	M167	M167	M167
V.1	V.2	V.3	V.4

4. คู่มือกำหนดเลขผู้แต่ง

คู่มือที่ใช้สำหรับกำหนดเลขผู้แต่งหรือเลขหนังสือที่ใช้ร่วมกับการจัดหมวดหมู่ในระบบต่างๆ ที่ทำเป็นตารางสำเร็จรูป โดยใช้ตัวอักษรตัวแรกของชื่อผู้แต่ง ตามด้วยตัวเลขจำนวนหนึ่งที่เรียงลำดับแบบทศนิยม คู่มือหรือตารางที่ใช้กำหนดเลขผู้แต่งหรือเลขหนังสือที่นิยมใช้ควบคู่กับการจัดหมู่หนังสือระบบทศนิยมของดิวี่ ในประเทศไทยที่สำคัญ คือ ตารางเลขผู้แต่งคัตเตอร์-แซนบอร์น (Cutter-Sanborn Three-Figure Author Table) ใช้

สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศ ตารางเลขผู้แต่งหนังสือภาษาไทยสำเร็จรูป ของหอสมุดแห่งชาติ และ ตารางเลขหนังสือ สำหรับหนังสือภาษาไทยแบบของหอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ใช้สำหรับหนังสือภาษาไทย สำหรับตารางเลขผู้แต่งที่ใช้ประกอบกับระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกันที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไปคือ ตารางเลขคัตเตอร์สำหรับผู้แต่งคนไทยของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ ตารางเลขคัตเตอร์ของการจัดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ซึ่งได้กล่าวถึงไปแล้วในบทที่ 6 เกี่ยวกับการจัดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ฉะนั้น ในบทนี้จะกล่าวถึงและยกตัวอย่างวิธีการใช้ตารางเลขผู้แต่งที่นิยมใช้กับการจัดหมู่ระบบทศนิยมของคิวอี้ ดังนี้

4.1 ตารางเลขผู้แต่งคัตเตอร์-แซนบอร์น (Cutter-Sanborn Three-Figure Author Table) ผู้ที่คิดทำขึ้น คือ เคท อี. แซนบอร์น (Kate E. Sanborn) โดยพัฒนามาจากตารางเลขผู้แต่งของ ซี. เอคัตเตอร์ (C.A. Cutter) ที่เรียกว่า Cutter Two-Figure Author Table ของ ชาร์ล เอมมี คัตเตอร์ (Charles Ammi Cutter) มีลักษณะและวิธีใช้ ดังนี้

4.1.1 ตารางเลขผู้แต่งเป็นตารางเลขที่กำหนดจำนวนตัวเลขไว้ 3 ตำแหน่ง สำหรับชื่อผู้แต่งแต่ละชื่อ

4.1.2 ชื่อผู้แต่งจะเรียงตามลำดับอักษรของชื่อสกุลแบบพจนานุกรม เริ่มต้นด้วยตัวอักษร B ถึง Z โดยจะแยกอักษรชื่อสกุลผู้แต่งที่ขึ้นต้นด้วยสระ (A, E, I, O, U) และ S ไว้ต่างหากที่ส่วนท้าย

4.1.3 ใน 1 หน้า จะแยกออกเป็น 15 แถว โดยมีแถวรายชื่อสกุลผู้แต่ง 10 แถว และแถวสำหรับตัวเลขประจำชื่อสกุลผู้แต่ง 5 แถว แถวตัวเลขคั่นกลางระหว่างชื่อสกุลผู้แต่ง ดังนั้นชื่อสกุลผู้แต่ง 2 แถว จะใช้ตัวเลขที่คั่นระหว่างกลางนั้น เช่น

Dales 141 Faci Daum 241 Farran Delat 341 Fens Des 441 Fian...

Dalg 142 Facis Daun 242 Farrar Delau 342 Fent Desau 442 Fias...

Dalh 143 Facu Daur 243 Farrar, J Delav 343 Fenw Desb 443 Fib ...

Dall 144 Fad Daus 244 Farrar, S Delb 344 Feo Desbo 444 Fic ...

4.1.4 ในส่วนท้ายจะเป็นรายชื่อสกุลผู้แต่งที่ขึ้นต้นด้วยตัวอักษรที่เหลือคือ A, E,I, O, S และ U เรียงตามลำดับอักษรแบบพจนานุกรมเช่นเดียวกัน เนื่องจากชื่อสกุลของชาวตะวันตกส่วนใหญ่จะขึ้นต้นด้วยตัวอักษรทั้ง 6 ตัวนี้ มากกว่าตัวอักษรอื่นๆ จึงนำมาจัดลำดับไว้ต่างหาก กำหนดให้ใช้ตัวเลขจำนวน 3 ตำแหน่ง สำหรับชื่อแต่ละชื่อเช่นเดียวกัน แต่ตัวเลข 1 แดว จะใช้กับชื่อสกุลของผู้แต่ง 1 แดวเท่านั้น ตัวเลขประจำชื่อสกุลแต่ละชื่อจะเรียงอยู่ข้างหน้าชื่อสกุลแต่ละชื่อ

4.1.5 ชื่อสกุลผู้แต่งที่ซ้ำกัน จะกำกับอักษรย่อของชื่อต้นไว้ด้วย เช่น

544 Ander

545 Anderson

546 Anderson, D

547 Anderson, J

548 Anderson, M

549 Anderson, R

551 Anderson, T

552 Anderson, W

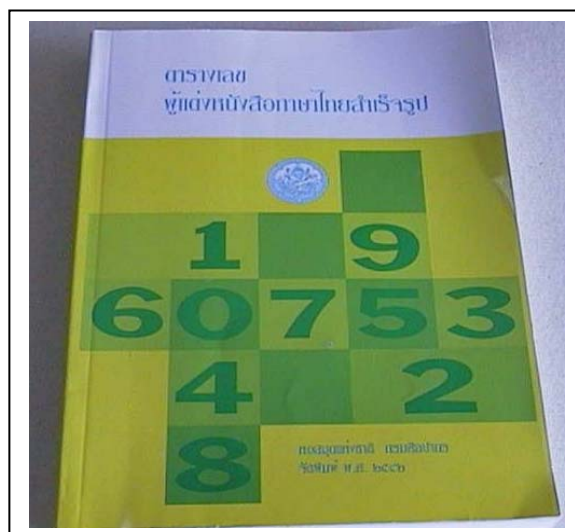
553 Andr

4.1.6 อักษรชื่อสกุลผู้แต่งที่กำหนดไว้ให้ใช้กับเลขประจำชื่อสกุลผู้แต่งแต่ละเลข อาจกำหนดมาให้ ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป ในการเลือกใช้ให้เลือกใช้ตามช่วงอักษรที่ตรงกับชื่อสกุลผู้แต่งในหนังสือเล่มที่ต้องการ

4.2 ตารางเลขผู้แต่งหนังสือภาษาไทยสำเร็จรูป ของหอสมุดแห่งชาติ (Thai Author Table of The National Library of Thailand) ตารางเลขผู้แต่งหนังสือภาษาไทยสำเร็จรูปของหอสมุดแห่งชาติ ได้แนวคิดจากตารางเลขผู้แต่งคัตเตอร์-แซนบอร์น เนื่องจากในสมัยแรกเริ่มบรรณารักษ์ของหอสมุดแห่งชาติ ใช้ตารางเลขผู้แต่งซึ่งเป็นการบวกตัวเลข

ระหว่างตัวอักษรและสระประจำตัวผู้แต่งทำให้เกิดความยุ่งยาก ไม่สะดวก เกิดปัญหาขึ้น จึงได้พัฒนาตารางเลขผู้แต่งหนังสือภาษาไทยขึ้นใช้ โดยได้รวบรวมรายชื่อผู้แต่งที่มีหนังสือ อยู่ในหอสมุดแห่งชาติ เรียงตามแบบพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน ใช้เลข 3 หลัก ควบคู่กับชื่อผู้แต่ง

หอสมุดแห่งชาติ ได้พิมพ์ตารางเลขผู้แต่งหนังสือภาษาไทยสำเร็จรูปฉบับ อัคสำเนาขึ้นใช้เป็นคู่มือการปฏิบัติงาน ตั้งแต่พุทธศักราช 2517 เป็นต้นมา และได้เผยแพร่ ไปยังห้องสมุดอื่นๆ เป็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายในห้องสมุดของไทยที่ใช้ระบบการจัดหมู่ ระบบทศนิยมของคิวอี้ ในปัจจุบันมีการจัดพิมพ์ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 4 พุทธศักราช 2542 และ ปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

รูปที่ 7.1 ตารางเลขผู้แต่งหนังสือภาษาไทยสำเร็จรูปของหอสมุดแห่งชาติ, 2542.
ที่มา: ศรีสุภา นาคชน 2544: 37.

4.2.1 ลักษณะตารางเลขผู้แต่งหนังสือภาษาไทยสำเร็จรูป

4.2.1.1 ตารางเลขผู้แต่งเป็นตารางที่กำหนดไว้แน่นอนแล้ว
สามารถใช้กับชื่อของผู้แต่งที่ต้องการได้ทันที

111 ก

152 กรกช

171 กรรณ

172 กรรณิกา

173 กรรณิการ์

4.2.1.2 รายชื่อที่รวบรวมขึ้นในคู่มือ ส่วนหนึ่งเป็นชื่อผู้แต่งที่มีอยู่ในรายการทรัพยากรสารสนเทศของหอสมุดแห่งชาติ อีกส่วนหนึ่งได้มาจากที่ต่างๆ เช่น จากหนังสือเรื่อง ชื่อดี โดยบรรจบ พันธุเมธา สมุดรายนามผู้ใช้โทรศัพท์ เป็นต้น รวมทั้งชื่อส่วนราชการ มูลนิธิ และชื่อหนังสือต่างๆ ที่ใช้เป็นรายการหลักในการทำรายการ

4.2.1.3 รายชื่อเรียงลำดับแบบพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน

4.2.1.4 เลขหนังสือหรือเลขประจำชื่อผู้แต่งแต่ละชื่อ กำหนดใช้เลข 3 ตัว ทุกชื่อ เริ่มตั้งแต่ 111-999 โดยตัดเลขที่ลงท้ายด้วย 0 ออกทั้งหมด

4.2.1.5 ตารางเลขผู้แต่งหนังสือภาษาไทยมีเลขว่างไว้สำหรับเพิ่มเติมเมื่อเห็นว่ามีซ้ำเป็น เช่น มีผู้แต่งชื่อลำดับใกล้เคียงกัน ใช้เลขผู้แต่งเดียวกัน และแต่งหนังสือประเภทเดียวกัน ทำให้เลขหนังสือซ้ำกันมาก ก็จะกำหนดรายชื่อที่ใกล้เคียงกัน และใช้เลขที่ว่างไว้สำหรับชื่อที่เพิ่มขึ้นมา

4.2.1.6 ชื่อเดียวกันแต่สะกดต่างกัน และแต่ละแบบสะกดมีชื่อซ้ำกันมาก กำหนดให้ใช้เลขต่างกัน เช่น

696 วิรุณ

697 วิรุพ

698 วิรุพห์

4.2.1.7 ชื่อเดียวกัน สะกดต่างกัน แต่ละแบบสะกดมีชื่อซ้ำกันน้อย กำหนดให้ใช้เลขเดียวกัน เช่น

631 ชีรพงศ์, ชีรพงษ์

235 ยาจิต, ยาจิตต์

514 วิจักรม, วิจักษ์

4.2.1.8 ชื่อเดียวกัน สะกดเหมือนกัน แต่มีชื่อซ้ำกันมาก กำหนดให้ใช้เลขต่างกัน โดยแบ่งเลขตามอักษรขึ้นต้นนามสกุล เช่น

579 สันติ

581 สันติ เกรียงไกรสุข

582 สันติ โภคารัตนานันท์

583 สันติ ศรีแสงงาม

584 สันติภาพ

4.2.1.9 สำหรับราชทินนาม ให้ใช้เลขเดียวกันทั้งเจ้าของราชทินนามและภรรยา เช่น

อนุรักษ์ราชมนตรี, พระยา

อนุรักษ์ราชมนตรี, คุณหญิง

**ทั้ง 2 ชื่อ กำหนดให้ใช้เลข 0211 เหมือนกัน

4.2.1.10 พระสงฆ์ที่มีสมณศักดิ์เหมือนกัน ให้ใช้เลขเดียวกัน

4.2.1.11 ชื่อผู้แต่งที่มีวรรณยุกต์กำกับหรือไม่มีวรรณยุกต์กำกับ ให้ใช้เลขเดียวกัน เพราะในการเรียงลำดับจะไม่นำวรรณยุกต์มานับในการเรียงลำดับก่อนหลัง เช่น

461 พวง, พ่วง

4.2.2 วิธีการใช้ตารางเลขผู้แต่งหนังสือภาษาไทยสำเร็จรูป

4.2.2.1 วิธีการให้เลขหนังสือ ลงพยัญชนะตัวแรกของรายการหลัก และกำหนดเลขกำกับพยัญชนะ โดยดูรายชื่อและเลขจากตาราง เช่น

1) ต้องการเลขหนังสือของผู้แต่งชื่อ แม้นมาส ชวลิตร
ให้ดูจากตารางพยัญชนะ ม จะพบคำว่า แม้นมาส มีเลข 875 อยู่ข้างหน้า ฉะนั้นเลขหนังสือที่ต้องการ คือ ม875

2) ต้องการเลขหนังสือของหนังสือเรื่อง ประวัติวัดใน
ประเทศไทย ดูจากตารางพยัญชนะ ป จะพบคำว่า ประวัติวัด... มีเลข 373 กำกับอยู่ข้างหน้า ฉะนั้น เลขหนังสือที่ต้องการ คือ ป373

3) สำหรับชื่อที่ต้องการให้เลขหนังสือแต่รายชื่อไม่ตรงกับที่กำหนดไว้ในตาราง ให้ดูการเรียงลำดับอักษร และรูปสระตามแบบพจนานุกรม โดยให้เลขเดียวกับเลขของชื่อที่เรียงลำดับก่อนชื่อที่ต้องการนั้น เช่น ตารางพยัญชนะ จ

327 จารุพงษ์

328 จารุพรรณ

ถ้าต้องการเลขสำหรับชื่อ จารุพร ให้ใช้เลข 327 เลขเดียวกับ จารุพงษ์ ซึ่งเรียงอยู่หน้า จารุพร ไม่ใช่เลข 328 เพราะว่า จารุพรรณ เรียงลำดับอยู่หลังชื่อ จารุพร

4.2.2.2 วิธีให้เลขผู้แต่งหนังสือที่มีชื่อเดียวกันสะกดเหมือนกัน แต่นามสกุลต่างกัน จะพิจารณาการเรียงลำดับอักษรของนามสกุล เช่นเดียวกับการพิจารณาอักษรของชื่อ เช่น

579 สันติ

581 สันติ เกรียงไกรสุข

582 สันติ โภคารัตนानันท์

583 สันติ ศรีแสงงาม

584 สันติภาพ

วิธีให้เลขผู้แต่งที่ชื่อ สันติ นามสกุลที่ขึ้นต้นด้วยอักษร ข หรือ อักษรอื่นๆ ที่เรียงตามลำดับมาถึงอักษร ฆ เรียงตามพจนานุกรมแล้วนำหน้า

โภคารัตนानันท์ ให้ใช้เลข 581

สำหรับ สันติ ที่เป็นผู้แต่งที่มีนามสกุล โภคารัตนानันท์ หรืออักษร ฆ หรือ อักษรอื่นใดที่เรียงลำดับตามพจนานุกรม อยู่ข้างหลัง โภคารัตนानันท์ และนำหน้า ศรีแสงงาม ให้ใช้เลข 582

4.3 ตารางเลขหนังสือสำหรับหนังสือภาษาไทย แบบของหอสมุดกลาง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีลักษณะและวิธีใช้ ดังนี้

4.3.1 ลักษณะการ แบ่งพยัญชนะของตาราง แบ่งออกเป็น 9 กลุ่ม
ใช้ตัวเลขแทนดังนี้

ก ข ค ฅ	= 1
ง จ ฎ ช ณ ด	= 2
ถ ธ น บ ป ผ	= 3
พ ฟ ภ ม ย ร	= 4
ฤ ล ฦ ว ศ	= 5
ษ ส ห ฬ อ	= 6
ฮ ฯ ะ	= 7
า ำ ิ	= 8
ึ ื ุ ู	= 9
ฺ ฻	= 9

สระแบ่งออกเป็น 9 กลุ่ม ใช้ตัวเลขแทนดังนี้

สระโ อ ๓ครูป	= 1
อื ๓ อื๓	= 11
๓	= 2
อ๓	= 21
อื ๓	= 3
อื๓ ๓	= 31
อ๓	= 4
อ๓	= 41
๓ ๓๓	= 5
๓-๓ ๓-๓๓	= 51

เอี	=	6
เอี เอ๊ะ	=	61
เอี เอ๊ะ	=	611
แ	=	7
แ-ะ	=	71
โ	=	8
โ-ะ	=	81
ใ ใ	=	9
ฤ	=	91

4.3.2 วิธีการใช้

4.3.2.1 เขียนพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่ง

4.3.2.2 พิจารณาตัวอักษรตัวที่ 2 ว่าเป็นพยัญชนะหรือสระ และใส่ตัวเลขตามหลังพยัญชนะตัวแรก เช่น

กัญญา ได้เลขผู้แต่ง ก11 (อ = 11)

4.3.2.3 ผู้แต่งที่ชื่อพยางค์หน้าซ้ำกันทั้งพยัญชนะและสระ ให้พิจารณาใส่ตัวเลขสำหรับตัวอักษรของพยางค์ที่ 2 ด้วย เช่น

มานิจ ได้เลขผู้แต่ง ม25 (1 = 2 น = 5)

มาลัย ได้เลขผู้แต่ง ม27 (1 = 2 ล = 7)

4.3.2.4 ถ้าชื่อผู้แต่งพยางค์หน้าซ้ำกัน และตัวอักษรของพยางค์ที่ 2 ซ้ำกัน ให้พิจารณาใส่ตัวเลขแทนสระของพยางค์ที่ 2 ด้วย

มาลัย ได้เลขผู้แต่ง ม2711 (มาล = 27 อ = 11)

มาลา ได้เลขผู้แต่ง ม272 (มาล = 27 1 = 2)

มาลี ได้เลขผู้แต่ง ม273 (มาล = 27 อี = 3)

4.3.2.5 หนังสือที่ไม่มีชื่อผู้แต่ง ให้เลขหนังสือที่ชื่อเรื่อง เช่น

ชื่อหนังสือ ประชุมกฎหมายเก่า ได้เลขหนังสือ ป1711

กฎหมายปกครอง ได้เลขหนังสือ ก13

การกำหนดตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์แทนการจัดหมวดหมู่

หนังสือบางประเภท ห้องสมุดส่วนใหญ่ในประเทศไทยไม่นิยมจัดหมวดหมู่ตามระบบที่เป็นสากล หากแต่จะใช้ตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์แทน และตามด้วยเลขผู้แต่ง เหมือนกับหนังสือทั่วไป เนื่องจากเหตุผล คือ หนังสือประเภทนี้ ห้องสมุดส่วนใหญ่จะจัดแยกเก็บเป็นอีกแผนกหนึ่ง ไม่เก็บรวมไว้กับหนังสือทั่วไป หนังสือวิชาการ หรือหนังสืออ้างอิง และมีเนื้อหาเน้นด้านความบันเทิง รูปแบบของเนื้อหาซ้ำกัน คล้ายคลึงกัน ถ้าให้เลขหมู่ก็จะได้เลขหมู่เดียวกันเป็นจำนวนมากจึงกำหนดใช้ตัวอักษรแทน เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บและค้นคืน หนังสือที่นิยมกำหนดตัวอักษรเป็นสัญลักษณ์แทนการจัดหมวดหมู่ได้แก่

1. นวนิยาย

อักษรที่นิยมกำหนดใช้แทน คือ น หรือ นว และ Fic หรือ F

นว	นว	นว	นว
ก114ค	ค311พ	ป467บ	ส524พ
น	น	น	น
ค35ว	จ217ม	ศ111ค	ส47น
Fic	Fic	Fic	Fic
A254M	C267S	S369D	T692E

2. เรื่องสั้น

อักษรที่นิยมกำหนดใช้แทน คือ รส และ SS

รส	รส	รส	รส
ก114ค	ค311พ	ป467บ	ฝ129

SS SS SS SS SS
B258F D223B J156A P367K S247R

3. หนังสือสำหรับเด็กและเยาวชน

อักษรที่นิยมกำหนดใช้แทนคือ ย และ J หรือ Juv

ย ย ย ย ย

ข122น จ193ช ม752น ล279ร อ473น

Juv Juv Juv Juv
F834C H921G M955 W314

ตัวอักษรที่ใช้แทนนี้แล้วแต่ห้องสมุดแต่ละแห่งจะเลือกใช้ ไม่ได้มีกฎแน่นอนว่าควรใช้ตัวอักษรใด บางแห่งอาจจะกำหนดคนออกหนังสือไปจากที่ยกตัวอย่างมานี้ แต่ไม่ว่าจะใช้อย่างไร ห้องสมุดทุกแห่งจะมีคำอธิบายวิธีการจัดเก็บ และสัญลักษณ์ที่ใช้ไว้ให้ผู้ใช้บริการได้ทราบ เพื่อความสะดวกในการค้นหา

การจัดเรียงหนังสือ

หนังสือที่ผ่านขั้นตอนการจัดหมวดหมู่และกำหนดเลขเรียกหนังสือแล้ว ก่อนนำออกให้บริการ จะเขียนเลขเรียกหนังสือของหนังสือแต่ละเล่มไว้ที่สันหนังสือ หรือที่ด้านหน้าของปกชิดขอบล่างด้านซ้ายมือ เพื่อความสะดวกในการจัดเรียงบนชั้น และสะดวกต่อการค้นหา โดยเรียงตามลำดับของเลขเรียกหนังสือแต่ละเล่ม

การจัดเรียงหนังสือบนชั้นมีกฎเกณฑ์ที่ใช้เป็นมาตรฐานสากลในการจัดเรียง ซึ่งสรุปพอสังเขป ดังนี้

1. จัดแยกหนังสือภาษาไทย และหนังสือภาษาอังกฤษจากกันไม่ปนกัน
2. หนังสือหมวดหมู่เดียวกันจัดเรียงอยู่ด้วยกัน และหมวดหมู่ต่อไปจะจัดเรียงอยู่ใกล้เคียงกัน

3. หนังสือทุกเล่มบนชั้นหนังสือเดียวกันแต่ละชั้น เรียงตามลำดับเลขหมู่ จากเลขหมู่ที่มีค่าน้อยสุดไปหาเลขหมู่ที่มีค่ามากตามหลักคณิตศาสตร์ คือ เริ่มตั้งแต่ 000-999 ในระบบทศนิยมของคิวอี้ หรือจาก A-Z ในระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน ส่วนหนังสือนวนิยาย เรื่องสั้น หนังสือสำหรับเด็กหรือเยาวชน และหนังสืออ้างอิง จัดแยกจากหนังสือทั่วไป แต่ใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน

4. ทิศทางในการจัดเรียง จะเรียงจากซ้ายไปขวา และจากชั้นบนลงมาชั้นล่างของชั้นวาง และเรียงทีละช่วงชั้น ชั้นหนังสือแต่ละชั้นอาจมีช่วงชั้นมากกว่า 1 ช่วง และแต่ละช่วงชั้นจะมี ประมาณ 3-6 ระดับชั้น

ตัวอย่าง การเรียงหนังสือที่จัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมของคิวอี้

020	030	294.308	294.3187	610	611	895.91
พ476ส	ส724	ธ335	ช221	ป352	ม235	ส624

ตัวอย่าง การเรียงหนังสือที่จัดหมวดหมู่ระบบหอสมุดรัฐสภาอเมริกัน

DS	DS	DS	HD	HN
578	578	578.32	201	700.592
.B2D4	.T4	.B2T8	.B3	.C6T48
1994	1997	1999	1993	1996

5. หนังสือมีเลขหมู่เหมือนกัน ให้พิจารณาเรียงตามลำดับอักษรของผู้แต่งในบรรทัดถัดมา ถ้าอักษรเหมือนกันอีกให้พิจารณาจากเลขผู้แต่งหรือเลขหนังสือ โดยเรียงลำดับตามค่า ค่าน้อยมาก่อนค่ามาก และถ้าเลขผู้แต่งซ้ำกันให้พิจารณาอักษรชื่อเรื่องที่ใส่ไว้หลังเลขผู้แต่ง เช่น

089.9591	089.9591	089.9591	089.9591	294.308	294.308
ก716อ	ค147ห	ป277อ	ส428ช	อ293พ	อ293ม

153.94	155.4	155.4	155.4	610.3	942
M579	B512C	B512D	B812C	C744	W528

6. หนังสือมีหลายฉบับ คือ หนังสือเรื่องเดียวกัน ผู้แต่งคนเดียวกัน และจัดซื้อมาซ้ำกันมากกว่า 1 ฉบับ ให้เรียงตามลำดับที่ของฉบับที่จัดหาเข้ามา เช่น

020	020	020	020	020
พ476ส	พ476ส	พ476ส	พ476ส	พ476ส
ฉ.1	ฉ.2	ฉ.3	ฉ.4	ฉ.5

020	020	020	020	020
G212L	G212L	G212L	G212L	G212L
C.1	C.2	C.3	C.4	C.5

7. หนังสือชุดที่เป็นเรื่องเดียวกันมีหลายเล่มจบให้เรียงตามลำดับเล่มที่ เช่น

959.3	959.3	959.3	959.3	959.3
ส425	ส425	ส425	ส425	ส425
ถ.1	ถ.2	ถ.3	ถ.4	ถ.5

136.7	136.7	136.7	136.7	136.7
P579	P579	P579	P579	P579
V.1	V.2	V.3	V.4	V.5

8. หนังสือชุดที่เป็นเรื่องเดียวกัน และมีมากกว่า 1 ชุด จะเรียงเล่มเดียวกันไว้ด้วยกันก่อนที่จะเรียงเล่มต่อไป เช่น

530	530	530	530	530	530
ค254	ค254	ค254	ค254	ค254	ค254
ถ.1 ฉ.1	ถ.1 ฉ.2	ถ.2 ฉ.1	ถ.2 ฉ.2	ถ.3 ฉ.1	ถ.3 ฉ.2

920	920	920	920	920	920
P523	P523	P523	P523	P523	P523
V.1 C.1	V.1 C.2	V.1 C.3	V.2 C.1	V.2 C.2	V.2 C.3

9. หนังสือชื่อเรื่องเดียวกัน ผู้แต่งคนเดียวกัน แต่มีการจัดพิมพ์ออกมาจำหน่ายมากกว่า 1 ครั้ง จะเรียงตามลำดับของปีพิมพ์ เช่น

495.913	495.913	495.913
พ278	พ278	พ278
2537	2538	2539
420	420	420
B414	B414	B414
1989	1992	1994

สำหรับหนังสือ นวนิยาย เรื่องสั้น หนังสือเด็กและเยาวชนนั้น กรณีที่กำหนดอักษรเป็นสัญลักษณ์แทนหมวดหมู่แล้ว ในการจัดเรียงหนังสือบนชั้นใช้หลักเกณฑ์การจัดเรียง เช่นเดียวกับหนังสือทั่วไป เพียงแต่ยกเว้นการพิจารณาการจัดเรียงตามค่าของเลขหมู่ ส่วนเลขผู้แต่งหรือเลขหนังสือ และสัญลักษณ์เพิ่มเติมอื่นๆ ใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาเช่นเดียวกัน

สรุป

เลขเรียกหนังสือ คือ สัญลักษณ์ที่กำหนดขึ้นสำหรับใช้เรียกแทนหนังสือแต่ละเล่มที่ไม่ซ้ำกัน ช่วยให้หนังสือแต่ละเล่มมีสัญลักษณ์ประจำ และเป็นการกำหนดแหล่งที่จัดเก็บของหนังสือบนชั้นหนังสือ โดยการนำไปจัดเรียงตามลำดับค่าของเลขเรียกหนังสือ ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 2 ส่วน คือ เลขหมู่ และเลขผู้แต่งหรือเลขหนังสือ นอกจากนี้หนังสือบางเล่มที่ให้เฉพาะเลขหมู่และเลขผู้แต่ง ยังไม่สามารถที่จะระบุความแตกต่างของเลขเรียกหนังสือได้ จำเป็นต้องใส่สัญลักษณ์อื่นๆ เพิ่มอีก เช่น อักษรตัวแรกของชื่อเรื่อง

สัญลักษณ์แทนประเภทของหนังสือ ฉบับที่ เล่มที่ รวมทั้งปีที่พิมพ์ของหนังสือด้วย และ
ในส่วนของการกำหนดเลขผู้แต่งหรือเลขหนังสือ จะมีคู่มือสำหรับช่วยกำหนดเลข โดยเฉพาะ
เพื่อความสะดวกในการกำหนดเลขผู้แต่งหรือเลขหนังสือ ทำให้ได้เลขเรียกหนังสือสำหรับ
หนังสือแต่ละเล่มที่ไม่ซ้ำกัน เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดแหล่งที่จัดเก็บของหนังสือบนชั้น
โดยจะเรียงจากเลขเรียกหนังสือที่มีค่าน้อยที่สุดไปหาค่ามากที่สุดตามหลักคณิตศาสตร์ ของ
ระบบการจัดหมู่ที่ห้องสมุดเลือกใช้

แบบฝึกหัด

จงตอบคำถามต่อไปนี้พอสังเขป

1. เลขเรียกหนังสือ คืออะไร
2. เลขเรียกหนังสือประกอบด้วยส่วนที่สำคัญอะไรบ้าง
3. คู่มือกำหนดเลขผู้แต่งที่นิยมใช้เกี่ยวกับการจัดหมู่ระบบทศนิยมของดิวี่ ในห้องสมุดของไทย มีเล่มใดบ้าง
4. จงกำหนดเลขผู้แต่งให้กับชื่อผู้แต่งต่อไปนี้ โดยผู้แต่งชื่อภาษาไทยให้ใช้ตารางเลขผู้แต่งหนังสือภาษาไทยสำเร็จรูปของหอสมุดแห่งชาติ และชื่อผู้แต่งภาษาอังกฤษให้ใช้ตารางเลขผู้แต่งคัตเตอร์-แซนบอร์น

เสฐียรพงษ์ วรรณปก

วิเชษฐ์ คำสุวรรณ

บรรณ บุรณะชนบท

ชัญญา พลอนันต์

ธนู แก้วโอภาส

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

กรมศิลปากร

ส.พลายน้อย

เจนท ไคท์

ชูชุกิ, ลอรา และปีเตอร์ คุก

Davison, Gerald C.

Judson, Thomas W.

Zimmer, J.A.

Crowley, Ellen T.

Gould, Eric

Quible, Zane K.

Steinberg, Laurence

Hornby, A.S.

Altman, Arie

Smith, Paul J.

5. จงกำหนดเลขเรียกหนังสือให้กับหนังสือต่อไปนี้

- 5.1 ชื่อผู้แต่ง ชิดา สารระยา
ชื่อหนังสือ สมบัติวัดโพธิ์ ห้องสมุดมี 5 ฉบับ
ปีที่พิมพ์ 2533
เลขหมู่ 294.3135
- 5.2 ชื่อผู้แต่ง สุพัฒน์ วีระเวชเจริญชัย
ชื่อหนังสือ ยาและสิ่งเสพติดให้โทษ
ปีที่พิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 5 2534
เลขหมู่ 615.9
- 5.3 ชื่อผู้แต่ง ภิชาติ เถณะสวัสดิ์
ชื่อหนังสือ โน้ตเพลงไทย ห้องสมุดมี เล่ม 1-3 และแต่ละเล่มมี 2 ฉบับ
ปีที่พิมพ์ 2534
เลขหมู่ 780.9593
- 5.4 ชื่อผู้แต่ง สนิท บุญฤทธิ์
ชื่อหนังสือ ราชศัพท์ จัดเป็นหนังสืออ้างอิง
ปีที่พิมพ์ 2530
เลขหมู่ 495.913
- 5.5 ชื่อผู้แต่ง -
ชื่อหนังสือ สารานุกรมวิทยาศาสตร์ จัดเป็นหนังสืออ้างอิง
ปีที่พิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 3 2533
เลขหมู่ 503

- 5.6 ชื่อผู้แต่ง Thomas Gordon
ชื่อหนังสือ T.E.T. : Teacher effectiveness
ปีที่พิมพ์ 2nd ed. C1993
เลขหมู่ 371.1022
- 5.7 ชื่อผู้แต่ง Napolien Hill
ชื่อหนังสือ The law of success 2 volume
ปีที่พิมพ์ 4th ed. C1991
เลขหมู่ 158
- 5.8 ชื่อผู้แต่ง William Stefenson
ชื่อหนังสือ A man called Intrepid Library has 3 copy
ปีที่พิมพ์ 10th ed. 1994
เลขหมู่ 940.53
- 5.9 ชื่อผู้แต่ง Phyllis Auty
ชื่อหนังสือ Tito
ปีที่พิมพ์ 1976
เลขหมู่ 923.2
- 5.10 ชื่อผู้แต่ง Gen Itasaka
ชื่อหนังสือ Gates to Japan
ปีที่พิมพ์ 2nd ed. 1992
เลขหมู่ 915.2